

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖS
PAŽYMA**

**DĖL VEIKSMŲ IR PRIEMONIŲ, KURIŲ REIKIA IMTIS SIEKiant SPREŠTI KVAPŲ IR
KITAS SUSIJUSIAS PROBLEMAS**

2018-12-19 Nr. NV-3503

Vilnius

Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

Projekto tikslas – priimti sprendimus dėl veiksmų ir priemonių, kurių reikia imtis siekiant spręsti kvapų ir kitas susijusias problemas, įgyvendinimo.

Dabartinė situacija:

1. **2018-09-13 LRVK vykusio susitikimo** su Šernų ir Ketvergių kaimų bendruomenės bei asociacijos Klaipėdos Marių bendruomenės atstovais **metu buvo pateikti faktai dėl Dumpių kaime vykdomos nekontroliuojamos įmonių veiklos teršiant aplinkos orą ir sukeliant neigiamą poveikį žmonių sveikatai.**
2. **Įvardintos konkrečios problemos, galimi aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos pažeidimai šiose įmonėse:** UAB „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“ (KRATC), AB „Grigeo Klaipėda“ (GRIGEO), UAB „Branda Lt“ (BRANDA), AB „Klaipėdos vanduo“ (miesto nuotekų valykla), UAB „Toksika“ (Toksika) ir UAB „Hidrostatyba“.
3. 2018-09-19 Ministro pirmininko pavedimu **aplinkos ministrui, sveikatos apsaugos ministrui ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriui pavesta** kartu su Fizinių ir technologijos mokslų centro ekspertais ir kitais mokslininkais, dalyvaujant Bendruomenių atstovams, nedelsiant **sudaryti komisiją nurodytiems faktams ištirti ir pateikti komisijos išvadas ir pasiūlymus.**
4. Teikiamas Vyriausybės sprendimo projektas dėl veiksmų ir priemonių, kurių reikia imtis siekiant spręsti kvapų ir kitas susijusias problemas, įvertinus komisijos siūlymus ir peticijoje „Dėl klaipėdiečių teisės į švarią ir sveiką aplinką užtikrinimo“ išdėstytus reikalavimus Vyriausybei.

Projekto esmė – siūlomi esminiai veiksmai ir priemonės (detalus aprašymas pateiktas lentelėje, pridėtoje prie klausimo medžiagos):

Atsakinga Aplinkos ministerija:

1. stabdyti ūkinę veiklą esant sistemingiems pažeidimams;
2. atsieti laboratorinius tyrimus nuo ūkinės veiklos patikrinimo (nelaikyti aplinkos apsaugos institucijų atliekamų laboratorinių tyrimų ūkinės veiklos patikrinimu) ir suteikti teisę juos atlikti nesutrikdant veiklos iš anksto nepranešus ūkio subjektui;
3. nustatyti apribojimus medžiagų, žaliavų, produktų patekimui už veiklos vykdymo teritorijos ribų ir nustatyti juridinių asmenų atsakomybę;
4. sugriežtinti TIPK leidimų išdavimą, pakeitimą (nustatyti, kad leidimai negali būti išduodami, jei veikla uždrausta kitais įstatymais ar Vyriausybės nutarimais, įtvirtinti prievolę pakeisti leidimą, kai reikia sugriežtinti ar įrašyti papildomas leidimo sąlygas, kai nustatomas leidimų sąlygų pažeidimas, įtvirtinti leidimų panaikinimo pagrindus už pakartotinius leidimų sąlygų pažeidimus);
5. didinti mokesčio už aplinkos taršą tarifus (tarifai nekeisti nuo 2007 m., yra kelis kartus mažesni nei kaimyninėse šalyse, pvz. tokie aktualūs teršalai kaip lakūs organiniai junginiai, amoniakas, acetonas apmokestinami tik 4 Eur/toną, metalai - 24 Eur/toną, kietosios dalelės,

- išsiskiriančios deginant kietąjį, skystąjį arba dujinį kurą ar atliekas, arsenas, azoto rūgštis, ciano vandenilis, sieros rūgštis apmokestinti 191 Eur/toną tarifu. Patys kenksmingiausi teršalai, pvz., asbestas, benzapirenas, chromas šešiavalentis, gyvsidabris, kadmio, selenas švinas ir jų junginiai, apmokestinti 406 Eur/toną tarifu);
6. atsisakyti reikalavimų tam tikriems ūkio subjektams patiems vykdyti savo taršos ir daromo poveikio aplinkai matavimus (vykdyti ūkio subjekto monitoringą), bet didinant valstybinių tyrimų apimtį, nustatant prievolę ūkio subjektams apmokėti valstybinių laboratorinių tyrimų kaštus;
 7. įstatyme nustatyti leidimų, suteikiančių teisę laboratorijoms vykdyti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus, išdavimo, sustabdymo, galiojimo panaikinimo pagrindus/kriterijus;
 8. PAV procese dalyvavusias institucijas įtraukti į tolesnius veiklos vystymo etapus, kad jos pagal kompetenciją prisiimtų atsakomybę už sprendinių įgyvendinimą;
 9. griežtinti technologinius bei aplinkosauginius reikalavimus kompostavimo veiklai;
 10. nustatyti minimalius privalomus (bendruosius) technologinius reikalavimus tam tikroms su kvapų sklidimu susijusioms veikloms;
 11. didinti kontrolės efektyvumą: vykdyti pareigūnų rotaciją, sukurti specializuotus sudėtingų pramoninių objektų kontrolės padalinius, sukurti efektyvią kontrolės rezultatų vertinimo sistemą;
 12. suteikti daugiau teisių ir pareigų vietos savivaldai, nustatyti specifines vietos sąlygas atitinkančius ūkio subjektų ar gyventojų veiklos aplinkosauginius ribojimus ir kontroliuoti jų laikymąsi (šiuo metu savivaldybių funkcijos aplinkos srityje yra labai bendros, todėl būtinas konkretizavimas);

Atsakinga Sveikatos apsaugos ministerija:

13. išplėsti NVSC įgaliojimus kvapų kontrolės srityje, įskaitant TIPK ir Taršos leidimuose nustatytų sąlygų laikymosi kontrolę;
14. griežtinti baudas už kvapus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų nesilaikymą (šiuo metu ANK numato atsakomybę už higienos norminių aktų ar kitų visuomenės sveikatos srities teisės aktų pažeidimus. Numatytos nuobaudos asmenims – įspėjimas arba bauda 60–140 eur; bauda juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims 140–600 eur. Siūloma ANK numatyti atskirą straipsnį dėl nustatytų pažeidimų, susijusių su kvapais);
15. sutrumpinti kvapo kontrolės gyvenamosios aplinkos ore laiką, nustatant ūkio subjektų prievolę rengti kvapų valdymo planus;
16. sumažinti ir diferencijuoti pagal žemės ūkio sektoriaus ir kt. specifiką kvapo normas aplinkoje (šiuo metu nustatyta, kad didžiausia leidžiama kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore yra 8 europiniai kvapo vienetai);
17. parengti psichoemocinio poveikio vertinimo rekomendacijas, taikytinas planuojamai veiklai.

Siekiant įgyvendinti numatytus veiksmus ir priemones reikalingų pakeisti teisės aktų projektų paketas planuojamas pateikti Vyriausybei iki 2019-02-15.

Derinimas:

1. Projektas svarstytas 2018-12-12 Vyriausybės pasitarime, kuriame Sveikatos apsaugos ministerija nepritarė NVSC įgaliojimų išplėtimui kvapų kontrolės srityje, Ūkio ministerija nepritarė ūkio subjektų tikrinimui, mėginių paėmimui iš anksto nepranešus ūkio subjektui, Žemės ūkio ministerija nepritarė reikalavimų dėl kvapų griežtinimui žemės ūkio sektoriuje. Vyriausybės kanceliarijai pavesta organizuoti pasitarimą išsakytoms pastaboms aptarti.
2. Teikiamas patikslintas projektas pagal 2018-12-14 Vyriausybės kanceliarijoje vykusio pasitarimo metu pateiktas pastabas ir pasiūlymus:
 - Su Sveikatos apsaugos ministerija sutarta dėl NVSC įgaliojimų išplėtimo kvapų kontrolės srityje.

- Atsižvelgta į Ūkio ministerijos pastabą. Siūloma Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme (ne Viešojo administravimo įstatyme, kaip buvo numatyta ankstesniame projekte) aiškiau reglamentuoti laboratorinių tyrimų vykdymą, atsiejant juos nuo ūkinės veiklos patikrinimo ir suteikti teisę, nesutrikdant ūkio subjekto veiklos, laboratorinius tyrimus atlikti ūkio subjektui iš anksto nepranešus.
 - Projektas papildytas užduotimi Sveikatos apsaugos ministerijai parengti sumažintas kvapo normas, diferencijuotas pagal žemės ūkio sektoriaus ir kt. specifiką.
 - Atsižvelgta į Vyriausybės kanceliarijos pastabas – numatyti konkretesni veiksmai, aiškiau identifikuotos problemos, priemonės problemai spręsti, rezultatai kurių tikimasi, numatyti ambicingesni priemonių įvykdymo terminai.
3. Svarstant klausimą Vyriausybės pasitarime Klaipėdos pietinės dalies bendruomenių asociacijos atstovė R. Zaborė iškėlė klausimą dėl UAB „Hidrostatyba“ savavališkai užimtos valstybinės žemės. Nacionalinė žemės tarnyba informavo, kad atliko patikrinimą UAB „Hidrostatyba“ nuomojamuose valstybinės žemės sklypuose. Nustatytas 3,38 ha valstybinės žemės užėmimas, naudojimas gamybiniam procesui (sijojamas žvyras į smulkesnius produktus ir smulkinamas statybinis laužas). Atliktų patikrinimų pagrindu pradėta administracinė procedūra. UAB „Hidrostatyba“ įpareigota iki 2019-01-10 pateikti paaiškinimus dėl patikrinimo metu nustatytų pažeidimų.

Dalykinio vertinimo išvada – siūlomos priemonės atitinka problematiką, siūlome teikiamą Vyriausybės sprendimo projektą svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėja

Gina Gajauskienė